Tygodnik
MUZYCZNY.

pod Redakcją Karola Kurpińskiego.

21 Czerwca Ner 8. Rok 1820.

Największą zaletą w pięknych kunsztach jest prostotą, znaleść ją nie jest tak łatwo.

Gretry, Essai sur la Musique Tom III pag. 299.

o Pieśniach w ogolności.

(ciąg dalszy)

Proste pieśni dzielą się na śpiewki do tańcowania i piosneczki historyczne. — — Śpiewki do tańcowania wynikają prosto z uczucia ludów, nosząc piętno okolic i zarządu. Historyczne zaś pochodzą z nagłych wstrząśnień jakich doznaje cały naród, nosząc piętno pewnej epoki. Pomówiemy wprzódy o śpiewkach do tańcowania.

Mieszkańcy ziemi piaszczysto-kamienistej i górzystej, *są* weselsi od mieszkańców ziemi tłustej na równinach. Czem się to dzieje? niewiem. Jabym rozumiał że ziemia piaszczysto-kamienista wymaga więcej przemysłu i pracy, uprawiacz jej nie może być opieszałym; tłusta przy małej pomocy prawie sama rodzi, jej płodność nieprzymusza do przemysłu i pracowitości: że praca z przemysłem daje wesołość i dziarskość, a lenistwo z niedbalstwem, znudzenie i ociężałość, i to jest prawda. Tę prawdę potwierdza widocznie charakter śpiewek po różnych miejscach naszego narodu. Przyłączają się zapewne do tego insze jeszcze przyczyny, których badanie dla mnie jest zatrudne. Polska więc może się dzielić na dwie główne części muzykalne, to jest na kraj śpiewek wesołych i smutnych; czyli na *major* i *minor*. Prowadząc linje od Krakowa i jego okolic aż do Grodziska, ztąd przez Poznań i Gnie-

8

zno z okolicami aż do okolic Warszawy, od tąd znowu przez Sandomirskie do Krakowskiego, a utworzemy (choć z krzywych linij) trójkąt obejmujący śpiewki wesołe. Biorąc zaś od Lublina do okolic Lwowa, a ztamtąd udając się na Wołyń, Podole i całą Ruś, znajdziemy kraj spiewek smutnych. Teraz w szczególności: Idźmy od Krakowa po nadgranicą Szlązku do Przementu, Grodziska, ztamtąd ku Poznaniowi, znajdziemy w ogólnosoi (mało wyjąwszy) ziemię piaszczystą. — Zwyczaje wieśniaków tych okolic bardzo są do siebie zbliżone; a choć u Krakowiaków skrzypce z basami u Góralów i Wielko-polanów dudy (koza) ze skrzypeczkami, są instrumentami zwyczajnemi, jednakże równa prostota, równa wesołość i dziarskość maluje się w ich śpiewkach z małem tylko odcieniowaniem.-- Taneczne śpiewki Krakowiaków na tempo 2/4 mają więcej dziarskości i rzutności od innych. Góralskie są tegoż samego tempa 2/4 zarywając już z węgierska.-- Między Częstochową a Wieluniem Krakowszczyzna mięsza się z Wielko polszczyzną; odtąd postępując ku Grodzisku nikną zupełnie tańce na 2/4: dają się tam tylko słyszeć tempa na 3. Wielkopolskie wieśniaki i nadgraniczni Ślązacy, nawet niemieccy, dwojaki mają taniec: jeden powolny na 3/4 podobny do Poloneza ale z żywszym ruchem; drugi bardzo żywy na 3/8 który zowią zwyczajnie mazurem; lecz nie jest to jeszcze prawdziwy styl mazurka. Wieśniacy równie jak ludzie wielkiego świata (bo tak są ludźmi jak wszyscy) lubią miewać co raz nowe piosneczki do tańcowania. Kto je komponuje, Bóg to raczy wiedzieć.— I tak np. na weselu kiedy pierwsza para w tańcu jest podeszłego wieku, muzyka musi grać dawnego tańca; ale młoda para wstydzi się gdy jej niezagrają nowszego. Ta chęć nowości sprawiła to że do Wielkopolanów już się wkradł tak zwany Stajer. Wieśniacy pomienionych okolic, nietylko śpiewają przy tańcach i zabawach, ale przy najcięższej pracy.-- Rolnik orze przyśpiewując bydlęciu; Dziewka kopie lub żyna trawę śpiewając taniec z ostatniego święta; Parobek ocierając pot z czoła intonuje O da da da, da da da da; Pasterze grają na dudkach wierzbowych, lub piszczałeczce za trzy grosze, często wykrzykując silnie zwyczajne U-- hohohoho!.. Nadchodzą skwarne żniwa: czy może być przykrzejsza praca? Słyszysz przecię od rana i ku wieczorowi ze wszech stron pomieszane Chóry rozmaitych pieśni.- Praca to praca, daje wesołość i czerstwość. Lud śpiewający przy pracy, pewnie jest szczęśliwszym od wielu szczęśliwszych.- Przyczynia się także wiele do tenipa owych śpiewek, Tempo czyli ruch Handlowy; gdy to ustaje, i tam to zaraz osłabnie. Ale i przy najżywszym ruchu handlu, zaginie przecież *Tempo* wesołości i szczęścia, jeżeli żydzi z karczem nie ustąpią!...

(Dalszy ciąg w następnym numerze)

***

Wyjątki z przełożenia J. Kruszyńskiego Opery pod tytułem: *Opera Włoska w podróży.*

Mówiliśmy o harmonji i zakończeniach Polskich wierszy do śpiewania w nrze 3. a że każda rzecz pojmuje się lepiej z przykładów, przeto takowę czasami umieszczać będziemy z *tłómaczenia* J. Kruszyńskiego Opery, pod tytułem *Opera Włoska w podróży*, które niezaprzecznie jest wzorowe; ta wierność oryginałowi, ten tok miarowy, ta płynność harmonji, ta zręczność w stosowaniu się do zwyczajów języka polskiego, wszystko to nietylko piękne jest w śpiewaniu, ale nader miłem jako dzieło do czytania; a owe niezwyczajne jeszcze na nasze uszy męzkie zakończenia jeżeli u niego są draźliwemi, to tylko przez dziwne zadowolnienie godne zazdrości, godne naśladowania.-- Uczyniemy zapewne przyjemność, umieszczając czasami niektóre wyjątki z tego tłómaczenia.

Spiew Zołnierski.

1.

Co mi dało przeznaczenie,
Stanu mego nieodmienię.
W polu bitwy, lub za stołem
Jam zwycięzca, jam jest Pan:
Śmiałem wszędzie staję czołem:
Niemasz nad wojskowy stan.

2

Dla narodu, króla, sławy,
Wszystko zwalczy żołnierz prawy.
Każdy kraj mu laury rodzi,
Każdy zboże niesie łan.
Niech tam kogo mara zwodzi,
Niemasz nad wojskowy stan.

3

Precz kłopoty! precz mozoły!
Na plac boju krok wesoły.
Jaki powrót ze zwycięztwa!
Jaka chwała z pięknych ran!
Nieść na skroni wieniec męztwa!
Niemasz nad wojskowy stan.

4

Gdy zakończyć wiek potrzeba,
Niech się stanie wola nieba.
Pójdę śmiało w tamte strony,
Gdzie już losu niema zmian,
Zołd odebrać zasłużony.
Niemasz nad wojskowy stan.

***

Teatra zagraniczne.

Najnowsza Trajedja jaką drugi teatr Francuzki wystawia, jest *Conradin*, a komedja *Dama czarna*; pierwsza bez nadziei podobała się bardzo, druga która wiele obiecywała, nie uczyniła prawie żadnego skutku.

Pierwszy teatr Francuzki wkrótce ma wystawić nową komedję *Leniwiec*, na którą lubownicy dobrego gustu z niecierpliwością oczekują. — Na teatrze wielkiej Opery z przyczyny niedogodności i szczupłości miejsca, mało bywa widzów. Włosi wkrótce wystawią operę *Sroka złodziej* z muzyką Rosiniego, i wznowionego *Don Juana* Mozarta. — Opera komiczna daje bez ustanku *Pojazdy przewrócone* z muzyką Boieldieu, które to dzieło napisał dawniej w Petersburgu. Franconi dotąd na Pantomimie *Xiążę Poniatowski* zwabiał mnóstwo ciekawych. — Mniejsze teatra dały: *Poczta dramatyczna*, *Wieśniak Pan wielki*, *Niewidzialna czyli ciekawość wdowy* i *Brzuchomówca*, nie wiele jednak (oprócz trzeciej) sprawiły wrażenia — Do nowości Paryzkich należy Panna *Fay* ośmioletnia śpiewaczka, którą słyszeć chcą wszyscy; w tak dziecinnym wieku, śpiewa donośnie z osobliwszą łatwością i z szczególniejszym wyrażeniem; nazywają ją *la petite merveille.*

W Niemczech najupodobańszą teraz jest komedją *Vogelschisel;* wszystkie teatra często ją powtarzają. Najnewsza trajedja Milnera *Dziewica z Albanii* wystawiona w Berlinie chociaż ją Goete pochwalił, mało się podobała. Tamże wznowiono teraz Operę *Axury* na dekoracje i ubiory nieszczędzono znacznych nakładów; przed 30 laty napisana ta Opera zdaje się jakby była nową, niemogą się nasycić iej przemawiającą do duszy melodją. Najnowszym dziełem wystawionym na scenie Berlińskiej jest drama *Stryj Benjamin z Polski*.

W Gazecie Turyńskiej umieszczono: „Sławna śpiewaczka Catalani zakończyć chce (jak zapewniają) podróżą do Rossji swój zawód. (a)

Wkrótce wyjdą z druku wszystkie dzieła Teatru łacińskiego; wydawcami są J. B. Levee i l'Abbe Lemonnier. Te dzieła pomnożone będą wielką rozprawą napisaną przez Alex. Duwal. *l.... a.... d....*

Teatr Narodowy Warszawski.

Odegrano:

Dnia 15 Op: Łokietek i Kom. Pojedynek Amerykański. Dnia 16 na dochód Panny Nacewiczówney Tr: Bolesław śmiały i nowa Kom: Zwierciadło. Dnia 18 Machabeusze. Dnia 20 jako w rocznicę przywrócenia Królestwa Polskiego, Tr. liryczna Zbigniew.

Wkrótce będzie wystawiony nowy balet: Mars i Flora, a dnia 30 nowa Opera: Czerwony Kapelusik, muzyka Pana Boieldieu. W przyszły Piątek dnia 23 Koncert na Kontrabasie JP. Dall'occa, na którym śpiewać będą P: Aszperger i P. Feuillide.

S P R O S T O W A N I E.

W nrze 6 na lewej stronnicy 22 gdzie się czyta: Hiszpanie, Polacy, Szkotowie, etc. dodaj *Rossjanie*, mają do muzyki dramatycznej wieloliczne materjały, lecz etc.

(a) Właśnie teraz znajduje się w Petersburgu